

Benon Gaziński, Sylwia Olszewska

Integracja europejska w świetle opinii studentów Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie = European Integration as Seen by Students of the Agricultural University in Olsztyn

Humanistyka i Przyrodoznawstwo 6, 191-208

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Benon Gaziński, Sylwia Olszewska

Zakład Polityki Gospodarczej
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Department of Economic Politic
University of Warmia and Mazury in Olsztyn

INTEGRACJA EUROPEJSKA W ŚWIETLE OPINII STUDENTÓW AKADEMII ROLNICZO-TECHNICZNEJ W OLSZTYNIE

European Integration as Seen by Students of the Agricultural University in Olsztyn

Słowa kluczowe: studenci, integracja europejska, postawy.

Key words: students, opinions, European integration.

Streszczenie

W artykule zamieszczono wyniki badań przeprowadzonych wśród studentów Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie. Celem ich było przedstawienie poglądów badanej zbiorowości, dotyczących niektórych kwestii związanych z przystąpieniem Polski do struktur unijnych.

Respondenci określali m.in. czynniki stanowiące zagrożenia oraz szansę dla Polski w warunkach integracji, źródła informacji o UE. Ankietowani wypowiedzieli się również na temat terminu wstąpienia Polski do UE oraz zasadności wprowadzenia okresu przejściowego dla rolnictwa, a ponadto przedstawili swoje opinie dotyczące polskiej kultury w zjednoczonej Europie, znaczenia europejskiego obywatelstwa oraz modelu Europy, w jakiej chcieliby żyć. W końcowej części pracy zamieszczono poglądy respondentów na temat przemian gospodarczych przeprowadzanych w Polsce od 1989 r.

Przedstawiono zależności pomiędzy stopniem poparcia dla integracji europejskiej a takimi cechami, jak miejsce zamieszkania, poziom dochodów, pochodzenie społeczne, wydział studiów czy płeć, a ponadto poglądy polityczne ankietowanych.

Abstract

Results of the survey covering students of the Agricultural University of Olsztyn are presented in this article. The study focused on opinion of the investigated population on the issue of Poland's integration within the structure of E.U.

Respondents were asked to define development potentials and threats of Poland's integration, basic sources of information about the E.U., appropriate term of the accession and advisability of probable interim period for agriculture. They expressed their opinions concerning prospects of Polish culture in the framework of united Europe, European citizenship and a vision of Europe of their future. Respondent's views concerning economic transformation undergoing in Poland since 1989 is outlined in the latter part of the article.

The relationships between degree of support given to European integration and place of residence, social status and family incomes, kind of studies, sex and political convictions are defined.

Wstęp: europejska świadomość Polaków

Polska, dokonując radykalnego zwrotu ku Europie, dąży do członkostwa w Unii Europejskiej, a jeszcze niedawne starania o wstąpienie do NATO stały się faktem.

Dokonywane w kraju przeobrażenia, zarówno te wewnętrzne, jak i zewnętrzne, są różnie oceniane przez polskie społeczeństwo. Starsi prezentują doświadczenie, lecz są „obciążeni” przeszłością, natomiast młodzi z większym optymizmem patrzą w przód, jednak często brak im historycznej perspektywy.

Integracja europejska stanowi istotne wyzwanie cywilizacyjne współczesnej Polski w wymiarze dziejowym. Tymczasem jej obraz, jaki dociera ze środków masowego przekazu, jest bardzo uproszczony, traktowany w wymiarze jedynie doraźnych korzyści oraz obciążony częstymi nieścisłościami. Zastanawia ponadto brak debaty nad miejscem Polski w zjednoczonej Europie, brak dalekosiężnej wizji tego, co jest naszym atutem, interesem narodowym, a także wkładem w dzieło budowania Wspólnoty Europejskiej¹.

Co więcej, zmienia się nie tylko Polska, ale także konieczna jest przebudowa struktur instytucjonalnych Wspólnot Europejskich. Ich zręby ukształtowały się bowiem jeszcze w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych, gdy liczba członków ograniczała się do sześciu. Dzisiaj zakrzepły one w swym dawnym układzie, mimo że liczba członków wzrosła do piętnastu².

Najbardziej pilne pytania, na które ciągle brak odpowiedzi, to:

– Jak przyjąć zasady kwalifikowanej większości głosów w Radzie powiększonej o nowych członków?

– Jak zasada jednomyślności, przypominająca w miarę powiększania liczby państw członkowskich *liberum veto* w dawnej Polsce, winna być nadal ograniczana, a może nieuchronne jest z niej zupełne zrezygnowanie?

– W jaki sposób zmienić zasady powoływania komisarzy, by ograniczyć w przyszłości ich liczbę? (W Europie na 27 państw członkowskich, przy utrzymaniu dotychczasowych reguł, byłoby ich 33 zamiast obecnych 20.)

– Jak przyjąć konkretne zasady nowego podziału miejsc w Parlamencie Europejskim?

A przecież są jeszcze kwestie o bardziej fundamentalnym znaczeniu. Europa nie ma bowiem swej konstytucji, a konsensus co do tego, czym ma być w przyszłości, wydaje się równie odległy jak dziesięciolecia temu. Nadal trwa bowiem spór pomiędzy zwolennikami dotychczasowego modelu uzgodnień międzyrządowych a orędownikami federacji europejskiej.

¹ Na pytanie postawione w tytule *Czy Polska ma doktrynę integracyjną?* (K. Bachman, A. Kamiński i in., Ośrodek Myśli Politycznej, Kraków 1998, s. 148) jej autorzy udzielają odpowiedzi zdecydowanie negatywnej.

² Por. B. GAZIŃSKI, *Unia Europejska. Wczoraj – dziś – jutro*, Fundacja im. Oczapowskiego, Olsztyn, 1998, s. 140.

W takim to kontekście rozszerzenie Unii o państwa Europy Środkowo-Wschodniej jest czymś bez precedensu w dotychczasowej jej historii. Zmusza nie tylko do spojrzenia sięgającego daleko w przyszłość, ale też do głębokiej refleksji nad przeszłością³. Na nowo odczytania wymaga to, czy wznoszona budowla jedności europejskiej ma swój fundament i jakie cementują go wartości. Odpowiedzią może być tylko głęboka refleksja, sięgająca do trzech wielkich nurtów tożsamości Europy, symbolami której są Akropol, Forum Romanum i Kalwaria⁴.

Rozważania nasze wskazują, że problemów integracji europejskiej nie da się sprowadzić jedynie do spraw gospodarczych. Nie mniej istotny jest jej wymiar polityczny, społeczny i sfera kultury. O tym, czy przystąpimy do Unii i w jaki sposób będziemy w niej funkcjonować, rozstrzygną zachowania różnych grup społecznych. A te z kolei zależą od świadomości, od tego, jak jest postrzegana integracja⁵. Szczególna rola przypada w tym młodemu pokoleniu, zwłaszcza obecnych studentów. Jest ono specyficzne: pod pewnymi względami jednorodne (np. przyszły poziom kwalifikacji zawodowej), jednakże wywodzące się z różnych środowisk. Stąd też celem niniejszej pracy jest przedstawienie opinii studentów Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie na temat integracji europejskiej na podstawie badań ankietowych.

Metodyka badań

Podmiotem badania są studenci stacjonarni Akademii Rolniczo-Technicznej im. Michała Oczapowskiego w Olsztynie.

Badanie przeprowadzono techniką wywiadu bezpośredniego za pomocą kwestionariusza ankietowego na terenie ART w Olsztynie, na przełomie lutego i marca 1999 r. Kwestionariusz został przetestowany, co w następstwie pozwoliło na opracowanie ostatecznej wersji ankiety i wytycznych do przeprowadzenia badań bezpośrednich. Pilotaż objął 40 studentów studiów zaocznych Wydziału Zarządzania.

Przyjęto następujące hipotezy badawcze:

- większe poparcie dla integracji wśród studentów (osób młodych) aniżeli całego społeczeństwa,
- większe poparcie dla integracji wśród studentów zamieszkujących miasta,
- większe poparcie dla integracji wśród aprobujących reformy Leszka Balcerowicza,
- większe poparcie dla integracji wśród osób wywodzących się z zamożniejszych rodzin,

³ Zob. raport *Więcej niż kolejne rozszerzenie. Unia Europejska a państwa Europy Środkowo-Wschodniej* (J. Eatwell, M. Ellman i in., Wyd. Sejmowe, Warszawa 1999, s. 106).

⁴ Taką próbę odczytania sensu Europy przynosi m.in. *Europa. Fundamenty jedności* (red. A. Dylus), ATK, Warszawa, 1998, s. 230.

⁵ Wyniki niektórych badań empirycznych, dotyczących postaw wobec integracji, znajdziemy w cz. I pracy *Polska eurodebata* (red. L. Kolarska-Bobińska), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 1999, s. 388.

- większe poparcie dla członkostwa Polski w NATO niż w UE,
- mniejsze poparcie dla integracji wśród oceniających pozytywnie okres PRL.

W badaniu wykorzystano: metodę doboru próby badawczej nie opartej na rachunku prawdopodobieństwa (dobór nielosowy). Zastosowano metodę eliminacji, która jest wybierana w szczególnych przypadkach, kiedy z góry wiadomo, że w ramach badanej populacji występują skoncentrowane grupy jednostek, którymi się interesujemy. Wybieramy te skoncentrowane grupy, rezygnując z wszystkich innych.

Z populacji wyodrębniono cztery grupy. Są to następujące wydziały ART w Olsztynie: Wydział Bioinżynierii Zwierząt; Wydział Nauki o Żywności; Wydział Rolnictwa i Kształtowania Środowiska i Wydział Zarządzania. Badaniu zostało poddanych 5% studentów każdego z wydziałów. Dalszy dobór próby opierał się na metodzie losowej.

Dane z kwestionariuszy ankietowych zostały opracowane za pomocą komputera w arkuszu kalkulacyjnym Excel.

Wyniki badań

Opis badanej zbiorowości

Badaniami objęto 200 studentów Akademii Rolniczo-Technicznej im. Michała Oczapowskiego w Olsztynie. W grupie tej 56% (112 osób) stanowiły kobiety, 44% (88 osób) mężczyźni. Ponad 88% ankietowanych było w wieku 21–25 lat.

Z grupy studentów objętych badaniami 33,5% (67 osób) mieszka na wsi, pozostałe 67% (133 osoby) w mieście. Większość pochodzi jednak z mniejszych miast, jedynie 19,5% (39 osób) mieszka w miastach liczących ponad 100 tys. mieszkańców (tab. 1).

Spośród 67 osób zamieszkujących wieś 49 posiada gospodarstwo rolne (jest ono własnością rodziców), w przeważającej części są to gospodarstwa o powierzchni od 15–50 ha (takie posiada 43,3% badanych) oraz od 5–15 ha (charakterystyczne dla 28,3% ankietowanych).

Pochodzenie społeczne respondentów oceniane było przez deklarowany zawód ojca. Najwięcej studentów ma ojca rolnika (24%) lub robotnika (19%). Jedynie 1,5% ankietowanych (3 osoby) wykazało, że rodzic jest bez zawodu. Niewielki udział (4,5%) stanowili również ojcowie zajmujący stanowisko kierownicze lub działający politycznie (tab. 2).

Prawie połowa respondentów (45,4%) oceniła poziom dochodów swojej rodziny jako mieszczący się w granicach średniej krajowej, a 19,5% badanych – „powyżej i znacznie powyżej średniej krajowej”. Liczną jest grupa studentów o dochodach „znacznie poniżej średniej krajowej” (tab. 3).

Opinie ankietowanych na temat integracji europejskiej

Zdecydowana większość studentów (79,5%) deklarowała swoje zainteresowanie kwestią wstąpienia Polski do UE (tab. 4). Zainteresowanie to było zbliżone na

wszystkich badanych wydziałach (od 75,7% na Wydziale Rolnictwa i Kształtowania Środowiska do 85% na Wydziale Zarządzania).

Informacje o UE zainteresowani najczęściej zdobywają z różnych źródeł: TV lub radia, prasy oraz zajęć akademickich. Warto zaznaczyć, iż studenci w dużym stopniu wskazali na zajęcia dydaktyczne, co uwidacznia, jak dużą rolę odgrywa uczelnia w kształceniu.

Optymistyczny wydaje się fakt, że ponad 70% ankietowanych popiera ideę wstąpienia Polski do UE, a jedynie 5% spośród badanych jest temu zdecydowanie przeciwna. Ponadto istnieje również spora grupa młodzieży (21,5%), która nie jest jeszcze zdecydowana. Warto nadmienić, że prawie 80% badanych jest zdania, iż Polska „powinna najpierw dobrze przygotować się”, a następnie przystąpić do UE (tab. 5). Można zatem przypuszczać, że większość respondentów nie jest świadoma, że łączy się z tym opóźnienie naszego członkostwa, które ma wiele następstw negatywnych.

Z wejściem Polski do Unii Europejskiej wiążą się zarówno nadzieje, jak i obawy. Według ankietowanych studentów, za członkostwem Polski w UE przemawiają głównie takie czynniki, jak dostęp do nowych rynków i technologii, dostęp do środków budżetowych Unii oraz polepszenie standardu życia (rys. 1). Po stronie zagrożeń natomiast respondenci upatrywali najczęściej „zalanie” RP towarami unijnymi, a przez to eliminację niektórych polskich producentów, wysoki koszt dostosowań do warunków UE, a także dominację obcego kapitału na polskim rynku (rys. 2). Respondenci podali również dziedzinę, która ich zdaniem będzie narażona na największe trudności w warunkach integracji (rys. 3). Najwięcej studentów wskazywało na rolnictwo, następnie na ochronę środowiska i przemysł ciężki.

Ze względu na trudności polskiego rolnictwa ankietowani są zgodni (w 88,5%), iż niezbędne jest wprowadzenie okresu przejściowego dla tego sektora gospodarki (tab. 6). Zdają się oni zatem nie dostrzegać tego, że okres przejściowy pozbawia Polskę wielu korzyści wynikających z uczestnictwa we wspólnej polityce rolnej. Wejście do Unii Europejskiej z pewnością wpłynie na stan rolnictwa w Polsce. Według ankietowanych integracja europejska jest przede wszystkim zagrożeniem dla drobnych rolników, jak również szansą unowocześnień rodzimego rolnictwa oraz szansą dla gospodarstw ekologicznych (rys. 4).

Z przeprowadzonych badań wynika, że stopień poparcia dla idei wstąpienia Polski do UE jest dość wyraźnie większy (o ok. 10%) u ankietowanych mężczyzn. Odpowiedzi mężczyzn cechuje większe zdecydowanie, co można poprzeć faktem, iż generalnie udzielali oni mniej odpowiedzi typu: „trudno powiedzieć” czy „nie wiem, bo nie interesuję się tym”.

Miejsce zamieszkania respondenta w dość niewielkim stopniu wydawało się determinować opinie o integracji europejskiej. Jedynie opinie osób zamieszkujących miasta powyżej 200 tys. mieszkańców odbiegają w dość wyraźnym stopniu od przekonań mieszkańców wsi.

Poparcie dla członkostwa Polski w UE jest większe u osób posiadających dochody „powyżej i znacznie powyżej średniej krajowej” (79,5%) oraz „w granicach średniej krajowej” (71,4%) aniżeli u osób z poziomem dochodów kształtującym się „znacznie poniżej średniej krajowej”. Z pewnością jest to podyktowane faktem, iż studenci, u których poziom dochodów jest niższy od średniej krajowej, mają więcej obaw o przyszłość.

Na zbliżonym poziomie kształtowało się poparcie dla integracji Polski z UE we wszystkich grupach społecznych, z których wywodzą się studenci (tab. 7). Można z tego wnioskować o samodzielności wypowiedzianych przez młodzież opinii, nie uzależnionych od pozycji społecznej rodziców.

Wejście Polski do UE to nie tylko kwestia polityki, lecz także kwestia społeczna. Wyniki badań upoważniają do stwierdzenia, iż poparcie dla idei wstąpienia Polski do UE wiąże się z nadziejami młodych na przyszłość w perspektywie członkostwa Polski w Unii. Tezę tę potwierdzają dane (tab. 8) mówiące, że prawie 90% ankietowanych popierających członkostwo Polski w UE patrzy na swoją przyszłość z optymizmem! Warto również zauważyć, że nadzieje związane z wstąpieniem Polski do Unii wiąże również 72,1% osób niezdecydowanych. Można to uznać za ukrytą formę akceptacji, czyli jest to raczej niezdecydowanie „na tak”.

Wraz z wstąpieniem do UE otrzymamy europejskie obywatelstwo. Dla wielu z badanych obywatelstwo to oznacza przede wszystkim „możliwość swobodnego osiedlenia się i podjęcia pracy w dowolnym kraju należącym do UE” oraz nadzieję, że „dzięki temu będziemy traktowani na równi z innymi krajami Unii” (rys. 6). Prawie połowa ankietowanych (49,5%) uważa, iż do UE wniesiemy bogaty dorobek kulturowy i zachowamy tożsamość kulturową. Trzyście procent ankietowanych kojarzy nasze wstąpienie do Wspólnoty Europejskiej z utraceniem tożsamości kulturowej (tab. 9). Warto podkreślić, że 73% respondentów po otrzymaniu europejskiego obywatelstwa będzie czuło się tak samo obywatelem Polski, jak Europy (tab. 10).

Badani podkreślają pragnienie zachowania suwerenności przez Polskę, wybierając model zjednoczonej Europy. Prawie połowa ankietowanych (49,5%) chciałoby żyć w Europie, w której państwa członkowskie byłyby możliwie najbardziej suwerenne. Model federacji europejskiej ma ponaddwukrotnie mniej zwolenników (tab. 11).

Opinie respondentów dotyczące przemian gospodarczych w Polsce

Najbardziej liczna (45,5%) jest grupa ankietowanych o negatywnym stosunku do okresu PRL (tab. 12). Warto przy tym zauważyć, że 52,8% badanych, popierających wejście Polski do UE, jest zarazem negatywnie nastawiona do PRL, a niecałe 20% zwolenników integracji pozytywnie ocenia dorobek PRL.

Przełom w 1989 r. w polskiej polityce wiąże się z radykalnymi reformami przeprowadzonymi wówczas w Polsce, których autorem był Leszek Balcerowicz.

Ponad połowa (51,5%) respondentów pozytywnie oceniła reformy przeprowadzone po 1989 r., zaś 29,5% ankietowanych oceniło je krytycznie (tab. 13).

Ponad 60% studentów wyrażających swoje poparcie dla członkostwa Polski w UE pozytywnie oceniła również reformy wprowadzone programem L. Balcerowicza, natomiast 26,8% zwolenników UE oceniło te reformy negatywnie (tab. 14). Tak więc ankietowani pozytywnie ustosunkowani do przeprowadzanych reform częściej wyrażają opinie proeuropejskie i wykazują swoją aprobatę dla integracji Polski z UE.

Wśród badanych studentów panuje dość duża rezerwa wobec partii obecnych na scenie politycznej (tab. 15). Aż 47% ankietowanych nie popiera programu żadnej. Najwięcej zwolenników skupia rządząca koalicja UW (17%) oraz AWS (11,5%) oraz SLD (18,5%).

Dość duża grupa studentów, pytana o dokonane przemiany gospodarcze i polityczne w Polsce, udzielała następujących odpowiedzi: „trudno powiedzieć, bo niewiele wiem na ten temat” lub „nie mam zdania na ten temat”.

Badani prawie w jednakowym stopniu ustosunkowali się pozytywnie do wstąpienia Polski do Unii Europejskiej i NATO. Poparcie dla przystąpienia do NATO było jedynie o 3% większe! (tab. 16).

Podsumowanie

Na podstawie ankiet można stwierdzić słuszność następujących hipotez roboczych stawianych na początku:

1) poparcie dla członkostwa Polski w UE (71%) było na poziomie wyższym, niż stwierdzono we wcześniejszych badaniach CBOS z listopada 1998 r., kiedy kształtowało się na poziomie 62%;

2) ponaddwukrotnie częściej popierają nasze członkostwo w UE zwolennicy podejmowanych reform gospodarczych niż ich zadeklarowani przeciwnicy;

3) integrację europejską częściej popierają osoby wywodzące się z rodzin zamożniejszych;

4) poparcie dla integracji jest wyraźnie niższe u osób pozytywnie oceniających miniony okres realnego socjalizmu.

Jednoznaczne potwierdzenia nie znalazły dwie z hipotez roboczych:

1) poglądy dotyczące integracji europejskiej nie były wyraźnie determinowane miejscem zamieszkania (istotniejsze różnice wystąpiły jedynie w przypadku respondentów z dużych miast);

2) poziom poparcia dla członkostwa Polski w NATO okazał się zaledwie nieznacznie wyższy od poparcia dla członkostwa w UE.

Młodzież – w świetle powyższych badań – charakteryzuje się dość wyraźnie zaznaczoną niezależnością przekonań, na które miejsce stałego zamieszkania nie wywiera wielkiego wpływu.

Niewiele wyższy odsetek poparcia NATO niż okazany członkostwu w UE tłumaczyć można tym, że w jednym i drugim przypadku jest ono wysokie, co wobec istnienia dość dużej grupy niezdecydowanych pozostawia niewiele miejsca dla wyraźnych przeciwników naszej obecności w obydwu strukturach (nie więcej niż 5%).

Przeprowadzone badania wskazują na wagę gruntownej wiedzy na temat integracji europejskiej. Nie tylko bowiem kształtuje ona w wyraźnym stopniu przekonania, ale w znacznej mierze przesądzać będzie o tym, w jakim stopniu młode pokolenie będzie potrafiło wykorzystać swoją szansę w zjednoczonej Europie. Istotne zatem jest, jakie miejsce zajmie problematyka europejska w programach kształcenia Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, kontynuatora dorobku Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie.

W świetle przeprowadzonych badań młodzież studencką ART charakteryzowała otwartość wobec perspektywy obecności Polski w strukturach Unii Europejskiej. Młodzi wykazywali realizm ocen i są niezależni w ich formułowaniu. Świadomość trudności związanych z integracją europejską nie przesłaniała im sprawy zasadniczej – jest ona życiową szansą młodego pokolenia Polaków.

Tablica 1

Charakterystyka badanych ze względu na miejsce zamieszkania
Structure of respondents as related to the place of residence

Miejsce zamieszkania Place of residence	Liczba osób Number of people	Udział (%) Share (%)
Wieś – Villages	67	33,5
Miasto: do 30 tys. mieszkańców Towns: under 30000 inhabitants	53	26,5
30–100 tys. mieszkańców 30–100 thousand inhabitants	41	20,5
100–200 tys. mieszkańców 100–200 thousand inhabitants	34	17,0
powyżej 200 tys. mieszkańców above 200 thousand inhabitants	5	2,5
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 2

Charakterystyka badanych ze względu na zawód ojca
Structure of respondents as related to their father occupation

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Rolnik – Farmer	48	24,0
Robotnik – Blue-collar worker	38	19,0
Rzemieślnik – Craftsman	12	6,0
Właściciel prywatnej firmy Owner of a private enterprise	19	9,5
Pracownik umysłowy – White-collar worker	28	14,0
Stanowisko kierownicze, działacz polityczny Manager, party activist	9	4,5
Emeryt – Retired	22	11,0
Bez zawodu – Non-skill worker	3	1,5
Inny – Other	21	10,5
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 3

Przeciętny poziom dochodów w gospodarstwie domowym
Structure of incomes of respondent's households

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Znacznie poniżej średniej krajowej Remarkably below the national average	70	35,0
W granicach średniej krajowej Roughly at the national average	91	45,5
Powyżej średniej krajowej Above the national average	32	16,0
Znacznie powyżej średniej krajowej Remarkably above the national average	7	3,5
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 4

Zainteresowanie respondentów kwestią wstąpienia Polski do Unii Europejskiej
Level of interests of respondents concerning Poland's membership in the E.U.

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Zdecydowanie tak – Strong	42	21,0
Raczej tak – Moderate	117	58,5
Raczej nie – Rather not interested	7	3,5
Nie – Not interested	3	1,5
Ani tak, ani nie – Not decided	31	15,5
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 5

Opinia ankietowanych dotycząca terminu wstąpienia Polski do struktur unijnych
Opinions of investigated students concerning the period ad Poland's accession to the E.U.

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Polska powinna przystąpić do UE możliwie szybko Poland should become the E.U. member as soon as possible	31	15,5
Polska powinna najpierw dobrze przygotować się, a potem przystąpić do UE Poland should prepare carefully at first and then to access	159	79,5
Nie ma znaczenia, kiedy Polska przystąpi do UE It does not matter when Poland will enter the E.U.	2	1,0
Nie mam zdania na ten temat I don't know	8	4,0
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 6

Opinia respondentów o potrzebie wprowadzenia okresu przejściowego dla polskiego rolnictwa
Views of respondents concerning the need to establish the interim period for Polish agriculture

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Okres przejściowy jest zdecydowanie potrzebny Interim period is strongly necessary	177	88,5
Nie wiem – I don't know	16	8,0
Okres przejściowy nie jest potrzebny Interim period is superfluous	7	3,5
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 7

Zawód ojca a poparcie dla idei wstąpienia Polski do UE
Occupation of the father vs. support for Poland's accession

Zawód ojca Father's occupation	Poparcie dla wstąpienia Polski do UE (liczba badanych w %) Support for Poland's accession to the E.U. (number of investigated persons as %)				
	tak yes	nie no	trudno powiedzieć hard to say	nie wiem, bo nie interesuję się tym I don't know as I am not interested in it	razem total
Rolnik – Farmer	64,6	6,2	29,2	–	100,0
Robotnik – Blue-collar worker	63,1	5,3	26,3	5,3	100,0
Rzemieślnik – Craftsman	75,1	8,3	8,3	8,3	100,0
Właściciel prywatnej firmy – Owner of a private enterprise	68,4	15,8	15,8	–	100,0
Pracownik umysłowy – White-collar worker	78,6	–	14,3	7,1	100,0
Stanowisko kierownicze, działacz polityczny Manager, party activist	88,8	–	11,2	–	100,0
Emeryt – Retired	77,3	–	22,7	–	100,0
Bez zawodu – Non-skill worker	66,6	–	33,4	–	100,0
Inny – other	76,2	4,8	19,0	–	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 8

Spojrzenie na przyszłość a poparcie dla członkostwa Polski w UE
Views about the future vs. support for Poland's accession to the E.U.

Wyszczególnienie Item	Poparcie dla idei wstąpienia Polski do UE (liczba osób w %) Support for Poland's accession to the E.U. (number of investigated persons as %)			
	tak yes	nie no	trudno powiedzieć hard to say	nie wiem, bo nie interesuję się tym I don't know as I am not interested in it
Wiążę duże nadzieje z tym faktem I am quite optimistic concerning Poland's membership	24,0	–	2,3	–
Patrzę z umiarkowanym optymizmem I am rather optimistic	65,5	50,0	69,8	40,0
Odczuwam zagrożenie i strach I am afraid and feared	3,5	30,0	23,2	4,7
Nie wiem, trudno powiedzieć I don't know, hard to say	7,0	20,0	4,7	20,0
Razem Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 9

Wpływ integracji europejskiej na stan polskiej kultury
Impact of European integration upon Polish culture

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Szansa upowszechnienia polskiej kultury Opportunity of dissemination of Polish culture	29	14,5
Zachowamy tożsamość kulturową Our cultural integrity will be preserved	70	35,0
Utracimy tożsamość kulturową Our cultural integrity will be threatened	26	13,0
Trudno powiedzieć Hard to say	70	35,0
Nie wiem, nie interesuję się tym I don't know as I am not interested in it	5	2,5
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 10

Znaczenie uzyskania obywatelstwa europejskiego dla ankietowanych
Significance of European citizenship for the respondents

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Gdy uzyskam obywatelstwo europejskie, będę czuł się obywatelem zarówno Polski, jak i Europy Being awarded the European citizenship I will feel both as a citizen of Poland and Europe	146	73,0
Gdy uzyskam obywatelstwo europejskie, będę czuł się bardziej Europejczykiem Being awarded the European citizenship I will feel more European	9	4,5
Nie wiem, trudno powiedzieć I don't know, hard to say	45	22,5
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 11

Model zjednoczonej Europy preferowany przez ankietowanych
(po wstąpieniu Polski do UE)
Design of united Europe as preferred by the respondents
(after Poland's accession to the E.U.)

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Model „Europy ojczyzn” z możliwie najdalej utrzymaną suwerennością państw członkowskich Design of „homeland Europe” relatively full sovereignty preserved	99	49,5
Model federacyjny tzw. Stany Zjednoczone Europy, czyli wykształcenie wspólnego rządu europejskiego Design of federation, a kind of United States of Europe	32	16,0
Nie ma to dla mnie znaczenia It does not matter for me	25	12,5
Nie mam zdania na ten temat I don't know	43	21,5
Inna Other	1	0,5
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 12

Stosunek ankietowanych do okresu PRL
Respondent view about the period of People's Poland

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Zdecydowanie pozytywny Strongly positive	5	2,5
Raczej pozytywny Rather positive	34	17,0
Obojętny Neutral	46	23,0
Raczej negatywny Rather negative	59	29,5
Zdecydowanie negatywny Strongly negative	32	16,0
Trudno powiedzieć Hard to say	24	12,0
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 13

Ocena reformy Balcerowicza
Views about the Balcerowicz's reform

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Zdecydowanie pozytywna Strongly positive	24	12,0
Raczej pozytywna Rather positive	79	39,5
Raczej negatywna Rather negative	36	18,0
Zdecydowanie negatywna Strongly negative	23	11,5
Trudno powiedzieć, bo niewiele wiem na ten temat Hard to say as I don't know too much about it	25	12,5
Nie mam zdania na ten temat I don't know	13	6,5
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 14

Ocena reformy Balcerowicza a poparcie dla wstąpienia Polski do UE
Views about the Balcerowicz's reform vs. support for Poland's accession to the E.U.

Ocena reformy Balcerowicza Views about the Balcerowicz's reform	Poparcie dla idei wstąpienia Polski do UE (liczba osób w %) Support for Poland's accession to the E.U. (number of persons as %)			
	tak yes	nie no	trudno powiedzieć hard to say	nie wiem, bo nie interesuję się tym I don't know as I am not interested in it
Zdecydowanie i raczej pozytywnie Strongly and rather positive	60,6	50,0	23,2	40,0
Zdecydowanie i raczej negatywny Strongly and rather negative	26,8	30,0	41,9	-
Trudno powiedzieć, bo niewiele wiem na ten temat Hard to say as I don't know too much about it	8,4	-	25,6	40,0
Nie mam zdania na ten temat I don't know	4,2	20,0	9,3	20,0
Razem Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 15

Poparcie studentów dla wybranych programów partii
Investigated student support for main political parties

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
UW	34	17,0
AWS	23	11,5
SLD	37	18,5
PSL	9	4,5
Nie ma takiej There is a lack of such a party	94	47,0
Inna Other	3	1,5
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

Tablica 16

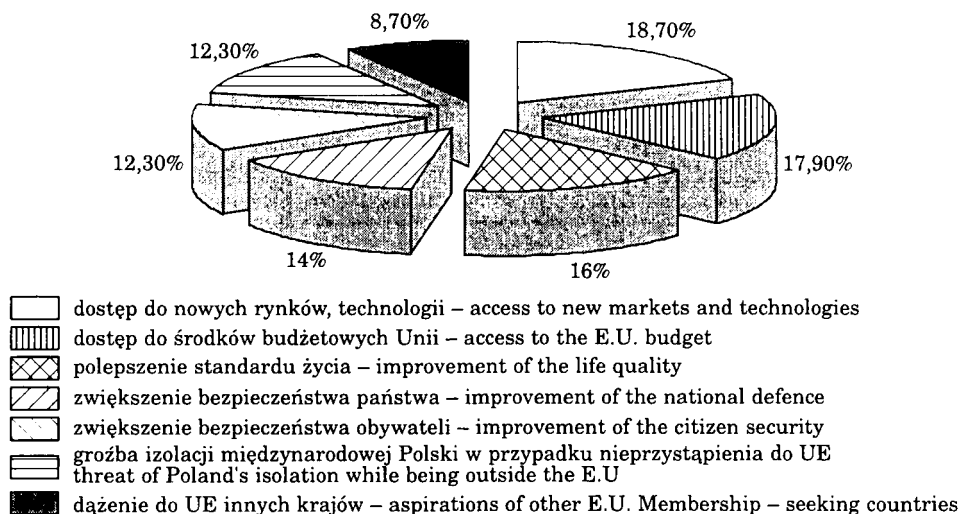
Poparcie dla idei wstąpienia Polski do NATO
Support for Poland's accession to the NATO

Wyszczególnienie Item	Liczba osób Number of persons	Udział (%) Share (%)
Popieram Support	148	74,0
Nie popieram Lack of support	9	4,5
Trudno powiedzieć Hard to say	37	18,5
Nie wiem, bo nie interesuję się tym I don't know as I am not interested in it	6	3,0
Razem Total	200	100,0

Źródło (Source): badania własne (own investigations)

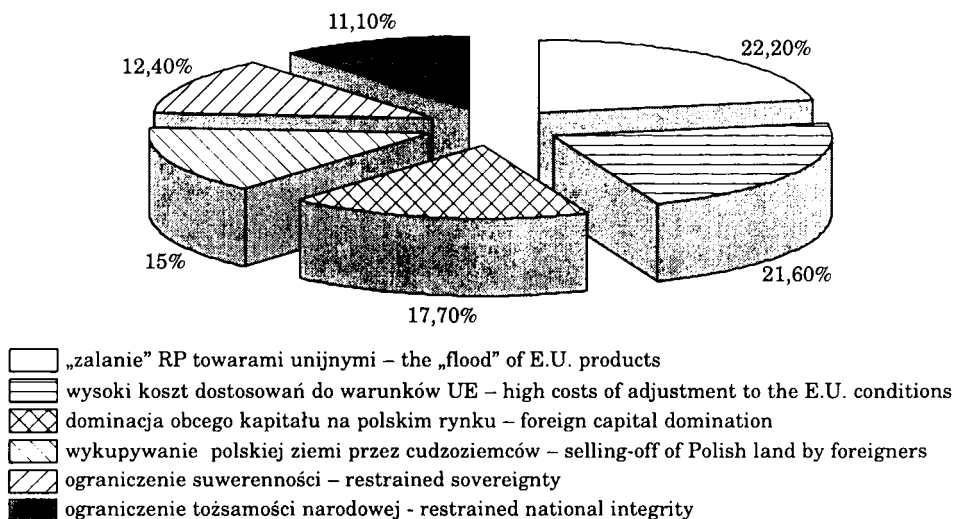
Rys. 1. Czynniki przemawiające za wstąpieniem Polski do UE

Fig. 1. Basic factors in favour of Poland's accession to the E.U.

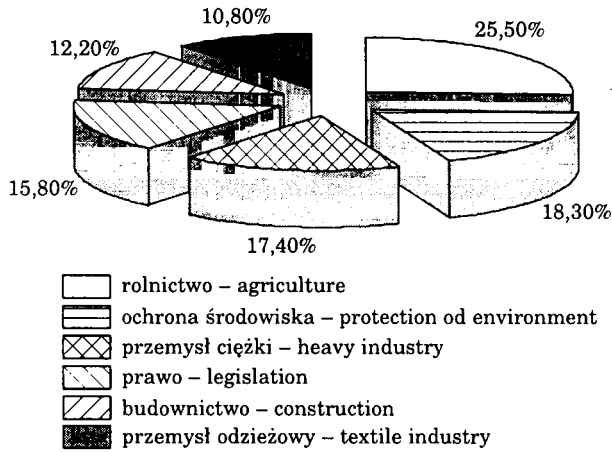

Rys. 2. Czynniki stanowiące zagrożenie dla Polski w UE

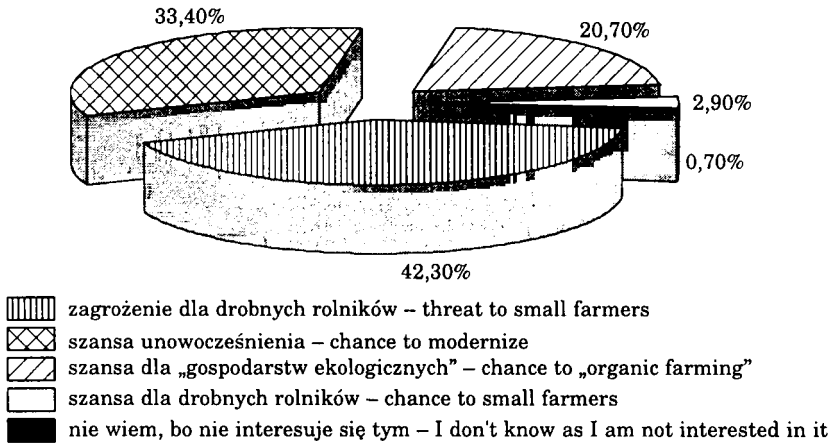
Fig. 2. Basic threats for Poland as a E.U. member

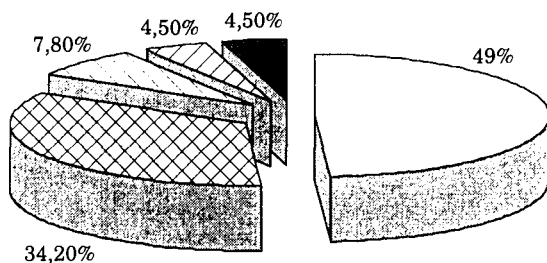
Rys. 3. Dziedziny nastęrczające najwięcej trudności w warunkach integracji
Fig. 3. Branches of the economy most difficult under the conditions of integration

Rys. 4. Wpływ integracji europejskiej na stan polskiego rolnictwa
Fig. 4. Impact of European integration upon Polish agriculture

Rys. 5. Znaczenie otrzymania europejskiego obywatelstwa dla ankietowych
Fig. 5. Key factors of significance of the European citizenship for the respondents

- oznacza to możliwość swobodnego osiedlania się i podjęcia pracy w dowolnym kraju UE
possibility of unrestricted settlement and employment in any optional country
- dzięki temu będziemy traktowani „na równi” z innymi krajami UE
„equal treatment” with other E.U. citizens
- nie mam zdania – I don't know
- oznacza to ograniczenie tożsamości narodowej – threat to the national sovereignty
- nie ma to dla mnie znaczenia – of no significance for me